

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія соціології
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 5 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма Соціологія управління
(шифр і назва)

вид дисципліни професійна підготовка / обов'язкова
(загальна підготовка / професійна підготовка, обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни історія соціології
(назва дисципліни)

Розробник:

старший викладач

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

О. А. Сутула

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

соціології і публічного управління

(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» червня 2023 року № 6

Завідувач кафедри

(підпис)

В. М. Мороз

(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми 054 Соціологія Соціологія управління

Кафедра соціології і публічного управління

(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП Бірюкова М.В.
(ПІБ)

30.06.23

(Підпис, дата)

30.06.23

Завідувач кафедрою Мороз В.М.
(ПІБ)

(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ зп	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри (яка викладає)	Підпис завідувача кафедри (на якій викладається)	Підпис гаранта освітньої програми
1					
2					
3					
4					
5					

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – ознайомлення студентів з процесом зародження, становлення, функціонування, розвитку напрямків, шкіл, теорій, концепцій, що визначали процес зміни соціологічного знання до початку ХХ ст.

Компетентності:

- СК02 – Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій

Результати навчання:

- РН02 - Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.
- РН-03 - Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Загальна психологія	Сучасні соціологічні теорії
Загальна соціологія	Соціологія особистості та соціальної поведінки
Історія та культура України	Соціологія культури

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	180/6	80	110	48		32	42РЕ	2		+
3	150/5	64	76	32		32	48КР	2		+
	330/11	144	186	80		64	90	4		2

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 44 %

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	4	Семестр 2 Змістовий модуль № 1 Розвиток європейських соціальних ідей в період до виникнення соціології <u>Тема 1. Історія соціології. Вступ до курсу</u> 1. Історія соціології: об'єкт, предмет, функції. 2. Принципи історико-соціологічного пізнання. 3. Види парадигм в історії соціології 4. Періодизація розвитку світової соціологічної думки	
2	СР	10	<u>Тема 1. Історія соціології. Вступ до курсу</u> 1. Предметна область історії соціології 2. Характеристика наукової школи. Види наукових шкіл в історії соціології 3. Характеристика парадигми.	1, 13, 14, 17, 19
3	ПЗ	2	<u>Тема 1. Історія соціології. Вступ до курсу</u> 1. Об'єкт та предмет, функції історії соціології. 2. Історичний контекст розвитку соціології. 3. Загальна характеристика основних етапів розвитку соціології.	1, 13, 14, 17, 19
4	Л	4	<u>Тема 2. Протосоціологія. Соціальні вчення Античності.</u> 1. Поняття протосоціології. Особливості вивчення суспільства у період до виникнення соціології. 2. Протосоціологічні ідеї Платона 3. Соціально-філософська концепція Аристотеля	
5	СР	10	<u>Тема 2. Протосоціологія. Соціальні вчення Античності.</u> 1. Міф та епос як найдавніші форми відображення раннього суспільства. 2. Протосоціологічне знання стародавнього Китаю, Індії, Вавилону, Єгипту. 3. Соціальна-економічна та політична обумовленість емпіричних знань в античних суспільствах. 4. Вплив ідей античних авторів на європейську думку	2, 5, 15,18
6	ПЗ	2	<u>Тема 2. Протосоціологія. Соціальні вчення Античності.</u> 1. Сутність та призначення держави за Платоном. 2. Соціальна структура ідеального суспільства за Платоном 3. Сутність суспільного життя за Аристотелем 4. Місце та роль середнього класу суспільства за Аристотелем	2,5, 15, 18

7	Л	4	<u>Тема 3.</u> Соціальні вчення Середньовіччя. 1. Середньовіччя як історична епоха (IV - XIV ст.) та специфічний тип культури. 2. Соціальне вчення А. Аврелія 3. Ідея соціального порядку Ф. Аквінського.	
8	СР	10	<u>Тема 3.</u> Соціальні вчення Середньовіччя. 1. Протосоціологічні знання середньовічної Західної Європи 2. Протосоціологічні уявлення Київської Русі 3. Протосоціологічні знання в арабо-ісламському світі 4. Наслідки секуляризації науки для розвитку поглядів на суспільство	2,13, 15, 18
9	ПЗ	2	<u>Тема 3.</u> Соціальні вчення Середньовіччя 1. Середньовічна суспільна думка її особливості та специфіка 2. Вчення А. Аврелія: соціальні нариси 3. Ф. Аквінський про суспільне життя (за трактатом «Про правління государів»)	2, 13 15,18
10	Л	4	<u>Тема 4.</u> Соціальні вчення Відродження. 1. Відродження як історична епоха (XV – XVI ст.) і первинна форма культури. 2. Соціально-історичний зміст ідей Т. Мора та Т. Кампанела. 3. Протосоціологія Н. Макіавеллі. Суть макіавеллізму.	
11	СР	10	<u>Тема 4.</u> Соціальні вчення Відродження. 1. Внутрішня суперечливість концепцій соціального утопізму. 2. Еволюція ідей гуманізму в Європі ст. (XV – XVI ст.) 3. Емпіричні дослідження епохи середньовіччя у Західній Європі	1, 2, 5, 20
12	ПЗ	2	<u>Тема 4.</u> Соціальні вчення Відродження. 1. Суспільна думка Відродження її особливості і специфіка. 2. Соціально-політичні вчення епохи Відродження. 3. Соціальні утопії Відродження.	1,2, 5, 20
13	Л	4	<u>Тема 5.</u> Соціальні вчення Нового Часу. 1. Новий час як історична епоха (XVII – поч. XVIII ст.) і форма культури. 2. Соціально-політичні ідеї Т. Гоббса 3. Соціальний порядок як основа функціонування держави за Дж. Локком	
14	СР	10	<u>Тема 5.</u> Соціальні вчення Нового Часу. 1. Соціальні погляди Ф. Бекона 2. Соціально-політичні погляди Г. Гроція 3. Антимонархічна соціально-політична доктрина Дж. Мільтона.	2, 18, 19, 21
15	ПЗ	2	<u>Тема 5.</u> Соціальні вчення Нового Часу. 1. Особливості європейської суспільної думки в епоху Нового часу. 2. Концепція суспільного договору Т. Гоббса. 3. Соціальні інститути держави за Дж. Локком.	2,18, 19, 21
16	Л	4	<u>Тема 6.</u> Соціальні вчення епохи Просвіти. 1. Просвіта як історична епоха (XVIII – початок XIX ст.) і її соціальні фактори. 2. Соціально-політичне вчення Ш.Л. Монтеск'є. 3. Протосоціологічні ідеї Ж.Ж. Руссо 4. Поняття суспільства в німецькій науковій думці.	
17	СР	10	<u>Тема 6.</u> Соціальні вчення епохи Просвіти.	5,11,

			<p>1.Вчення про фактори розвитку людського суспільства у творі Ж.А.Кондорсе «Ескіз історичної картини прогресу людського розуму».</p> <p>2.Протосоціологічні ідеї Дж. Віко</p> <p>3.Проблема громадянського суспільства в німецькому ідеалізмі.</p>	18
18	ПЗ	4	<p><u>Тема 6.</u> Соціальні вчення епохи Просвіти.</p> <p>1. Новоевропейська соціальна думка XVIII–XIX ст.</p> <p>2. Французька соціальна думка.</p> <p>3. Німецька соціальна думка.</p>	5,11, 18
19	Л	4	<p><u>Тема 7.</u> Передумови виникнення соціології як самостійної наукової дисципліни.</p> <p>1. Загальні історичні (соціально-інституційні) передумови виникнення соціології.</p> <p>2. Соціально-культурні передумови виникнення соціології.</p> <p>3. Біографічні особливості А. Сен-Сімона.</p> <p>4. Соціологічні ідеї А. Сен-Сімона.</p>	
20	СР	10	<p>Тема 7. Передумови виникнення соціології як самостійної наукової дисципліни.</p> <p>1. Криза методології традиційного суспільствознавства.</p> <p>2. Парадокси редуціонізму та аналогії в науці про суспільство.</p> <p>3. Виникнення позитивізму та його характерні особливості.</p>	5, 11,13
21	ПЗ	4	<p><u>Тема 7.</u> Передумови виникнення соціології як самостійної наукової дисципліни.</p> <p>1. Загальні історичні (соціально-інституційні) передумови виникнення соціології як науки.</p> <p>2. Соціально-культурні умови виникнення соціології як науки.</p> <p>3. Біографічні особливості А. Сен-Сімона</p> <p>3. Соціологічні ідеї А. Сен-Сімона.</p>	5,11, 13
22	Л	4	<p>Змістовий модуль № 2. Предметне та методологічне самовизначення соціології : соціологічні концепції XIX ст. –поч. XX ст.</p> <p><u>Тема 8.</u> Соціологічний позитивізм О. Конта.</p> <p>1. Огюст Конт – віхи інтелектуальної біографії.</p> <p>2. Цілі і завдання наукового пізнання за О.Контом.</p> <p>3. Соціологія як "соціальна фізика"</p> <p>4. Закон трьох стадій інтелектуального розвитку</p> <p>5. Доля ідейної спадщини О.Конта</p>	
23	СР	10	<p><u>Тема 8.</u> Соціологічний позитивізм О. Конта</p> <p>1. Лінійна система класифікації наук і місце в ній соціології за О. Контом</p> <p>2. Проблеми органіцизму та еволюціонізму в соціології О.Конта.</p> <p>3. Значення соціальних інститутів у житті суспільства</p> <p>4. Соціальний ідеал О.Конта</p>	2, 5, 13, 16
24	ПЗ	4	<p><u>Тема 8.</u> Соціологічний позитивізм О. Конта</p> <p>1. Позитивізм як новий світогляд та методологія науки.</p> <p>2. О. Конт про структуру і завдання соціології.</p> <p>3. Соціальна статика і проблема соціального порядку.</p> <p>4. Соціальна динаміка.</p> <p>5. Закон трьох стадій інтелектуального розвитку.</p>	2,5, 13,16
			<p><u>Тема 9.</u> Соціологічна теорія Г. Спенсера.</p> <p>1. Біографічні відомості про Г.Спенсера та загальна характеристика наукової спадщини.</p>	

25	Л	4	2. Визначення еволюції. Основні параметри та компоненти еволюційних процесів 3. Еволюція соціальних систем і її конститутивні компоненти 4. Теорія суспільного розвитку Г. Спенсера 5. Органістична теорія суспільства.	
26	СР	10	<u>Тема 9.</u> Соціологічна теорія Г. Спенсера. 1. Спільне та особливе у працях Г. Спенсера та Ч. Дарвіна. Принципові відмінності біологічної та соціальної еволюції. 2. Позитивизм О. Конта та Г. Спенсера 3. Реформи як позитивні форми історичних змін за Г. Спенсером. 4. Г. Спенсер як засновник "соціології порядку".	2, 5,14, 16
27	ПЗ	4	<u>Тема 9.</u> Соціологічна теорія Г. Спенсера. 1. Поняття «функції» у вченні про організм взагалі і суспільному організмі зокрема. 2. Подібності та відмінності між біологічними і соціальними організмами. 3. Специфіка соціальної реальності за Г. Спенсером 4. «Військовий» і «промисловий» типи суспільної організації 5. Г. Спенсер як предтеча сучасного функціоналізму.	2,5, 14, 16
28	Л	4	<u>Тема 10.</u> Історичний матеріалізм Карла Маркса. 1. Життєвий шлях, наукова та політична діяльності К. Маркса. 2. Матеріалістичне розуміння історії 3. Вчення про суспільно-економічні формації 4. Вчення про класи і класову боротьбу 5. Вчення про державу: соціальний аспект 6. Соціальні прогнози К. Маркса й реальність	
29	СР	10	<u>Тема 10.</u> Історичний матеріалізм Карла Маркса Історичні та теоретичні передумови формування соціологічних ідей К. Маркса і Ф. Енгельса 2. Марксизм як форма економічного детермінізму 3. «Конфліктологічний аспект» в марксистській теорії суспільства 4. Марксистська теорія суспільної свідомості. 5. Проблема переходу від однієї суспільно-економічної формації до іншої. 6. Роль класової боротьби в історії.	2, 5,13, 16
30	ПЗ	4	<u>Тема 10.</u> Історичний матеріалізм Карла Маркса 1. Роль суспільного поділу праці у всесвітній історії 2. Співвідношення суспільного буття і суспільної свідомості 3. Перспективи розвитку суспільства, уявлення про комунізм 4. Поява терміну «суспільно-економічної формації» 5. Теорія соціальної та політичної революції	2, 5,13, 16
	Л	4	<u>Тема 11.</u> Основні натуралістичні напрями в соціології другої половини ХІХ ст. – поч. ХХ століття. 1. Вплив біологічних і фізичних теорій на соціальні науки. 2. Принцип географічного детермінізму в соціології. Органіцизм. Основні постулати органістичного підходу до суспільства. 3. Соціальний дарвінізм. Теоретичні витоки: теорії А. Сміта, Т. Мальтуса, Ч. Дарвіна, Г. Спенсера. 4. Расово-антропологічні доктрини.	

	С	5	<p><u>Тема 11.</u> Основні натуралістичні напрями в соціології другої половини ХІХ ст. – початку ХХ століття.</p> <p>1. Сутність принципу редукціонізму як провідного елемента натуралістичних теорій.</p> <p>2. Інтелектуальна генеалогія соціал-дарвінізму: теорії Т. Мальтуса, Ч. Дарвіна, Г. Спенсера.</p> <p>3. Роль гідрологічному фактору в історії людства за Л. Мечніковим</p> <p>4. Теорії геополітики (Ф. Ратцель, К. Хаусхофер та ін.)</p> <p>5. Запровадження соціологічних теорій в ідеологічних та політичних цілях екстремістськими течіями</p>	2, 5, 8, 11, 16
	ПЗ	4	<p><u>Тема 11.</u> Основні натуралістичні напрями в соціології другої половини ХІХ ст. – початку ХХ століття.</p> <p>1. Основні ідеї і методологія натуралізму в соціологічних дослідженнях.</p> <p>2. Механістичний напрямок в соціології.</p> <p>3. Школа географічного детермінізму.</p> <p>4. Значення натуралістичних шкіл для становлення соціологічної теорії і їх методологічна обмеженість.</p>	2, 5, 8, 11, 16
	Л	4	<p><u>Тема 12.</u> Психологічний напрямок в історії соціології</p> <p>1. Теоретичні засади психологічного напрямку в соціології.</p> <p>2. Особливості концепції Л. Уорда. Психологія як основа науки про суспільство.</p> <p>3. Тема масового суспільства в працях В. Вундта, Г. Лебона.</p> <p>4. Теорія наслідування Г. Тарда.</p> <p>5. Значення й теоретична обмеженість психологічних теорій в історії розвитку соціології.</p>	
	С	5	<p><u>Тема 12.</u> Психологічний напрямок в історії соціології</p> <p>1. Недоліки психологічного редукціонізму в соціології.</p> <p>2. Роль провідних інстинктів людини за Фрейдом</p> <p>3. Зв'язок соціально-політичних явищ кінця ХІХ – початку ХХ ст. з теорією масового суспільства Г. Лебона.</p> <p>4. Принципові розбіжності між класовою теорією і теорією масового суспільства.</p> <p>5. Застосування теорії наслідування Тарда для пояснення сучасних процесів у світі.</p> <p>6. «Психологія народів» В. Вундта і «соціологія» О. Конта: два альтернативні проекти створення спеціальної наукової дисципліни</p>	2, 5, 18, 19
	ПЗ	4	<p><u>Тема 12.</u> Психологічний напрямок в історії соціології</p> <p>1. Соціологічна (соціально-психологічна) теорія Г. Лебона.</p> <p>2. Психологічний еволюціонізм Л.Ф. Уорда.</p> <p>3. Інстинктивізм. Теорія Мак-Дагала.</p> <p>4. Психологія народів. Проблема індивіда і нації.</p> <p>5. Г. Тард як один з основоположників теорій масового поведінки, масового суспільства і громадської думки</p> <p>6. Роль психологічного напрямку в формуванні соціологічної теорії.</p>	2, 5, 18, 19
	ПЗ	2	Контрольна робота	

	Л	6	Семестр 3 Змістовий модуль № 3. Класичні соціологічні теорії кінця XIX ст. – початку XX ст. <u>Тема 13.</u> Соціологічна концепція Еміля Дюркгейма 1. Наукова кар'єра і праці Е. Дюркгейма. 2. Соціальні факти як предмет соціології. 3. Правила соціологічного методу 4. Суспільна солідарність та розподіл праці. 5. Особистість і суспільство 6. Місце Е. Дюркгейма в історії соціології.	
	С	4	<u>Тема 13.</u> Соціологічна концепція Еміля Дюркгейма 1. Основні методологічні імперативи дюркгеймовської соціології 2. Різновиди соціальних фактів. 3. Колективні уявлення як духовний субстрат суспільства. 4. Онтологічний і методологічний аспекти в концепції соціологізму. 5. Особливість підходу Е. Дюркгейма до соціальної норми 6. Ознаки за якими Е. Дюркгейм виділив основні типи самогубств.	3,5, 11, 16
	ПЗ	4	<u>Тема 13.</u> Соціологічна концепція Еміля Дюркгейма 1. Самогубство як соціальний факт 2. Егоїстичне самогубство та його причини 3. Альтруїстичне самогубство та його причини 4. Аномічне самогубство та його причини 5. Соціологічна інтерпретація поняття «аномія». 6. Дефіцит солідарності як основний соціальна недуга сучасного суспільства.	3,5, 11, 16
	Л	6	<u>Тема 14.</u> «Розуміюча» соціологія Макса Вебера. 1. Творчий шлях М. Вебера. 2. Теорія соціальної дії. Види соціальних дій. 3. Категорія «розуміння» у соціології Вебера 4. Соціальна стратифікація за М. Вебером 5. Теорія соціальної організації. 6. Вчення М. Вебера про капіталізм. 7. Політична соціологія М. Вебера	
	С	4	<u>Тема 14.</u> М. Вебер про раціональність і роль духовних чинників в історичному процесі (за працею «Протестантська етика і дух капіталізму») 1. Поняття духу капіталізму 2. Види капіталізмів, особливості європейського капіталізму 3. Капіталізм і процес раціоналізації суспільного життя. 4. Лютеровська концепція покликання, її соціальні наслідки. 5. Мирська аскеза і розвиток європейського капіталізму.	3, 11, 22,23
	ПЗ	4	<u>Тема 14.</u> Проблема соціальної стратифікації в працях М. Вебера 1. Детермінація класової ситуації економічною ситуацією 2. Поняття класу та класової структури 3. Соціальні страти та їх статус 4. Порівняння класової моделі М. Вебера і К. Маркса 5. Теорія легітимності політичного панування. 6. Теорія раціональної бюрократії (характеристика бюрократа, його основні риси і якості).	3, 11, 22,23

	Л	4	<p><u>Тема 15.</u> Ф. Тьоніс та Г. Зіммель – представники німецької класичної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та загальні характеристики німецької класичної соціології 2. Соціологічна концепція Ф. Тьоніса 3. Формальна соціологія Г. Зіммеля. 4. Варіанти дослідних (історико-соціологічних) типологізацій «соціальних форм». 	
	С	4	<p><u>Тема 15.</u> Ф. Тьоніс та Г. Зіммель – представники німецької класичної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Філософічність» як важлива складова «німецької школи». 2. Змістовна проблематика німецької соціології: основні теми і напрямки дослідних пошуків. 3. Система соціологічного знання та її внутрішня структура за Ф. Тьонісом 4. Передумови виникнення феномену соціальних зв'язків за Ф. Тьонісом 5. Основні категорії зіммелевської соціології 6. Гроші, інтелект і проституція як символи домінуючих в суспільстві тенденцій прогресуючої формалізації (раціоналізації) (за працею Зіммеля «Філософія грошей»). 	2,3, 18, 21
	ПЗ	4	<p><u>Тема 15.</u> Соціологічна концепція Ф. Тьоніса. Формальна соціологія Г. Зіммеля</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологічна концепція Ф. Тьоніса (за працею «Спільнота і суспільство») 2. Передумови виникнення соціальних зав'язків 3. Теорія ідеальних типів соціального зв'язку Ф.Тьонісу і теорія форм соціальної солідарності Е. Дюркгейма: порівняльна характеристика. 4. Визначення специфічного предмета інтересів соціології 5. Структура соціологічного знання 6. Типологія «соціальних форм» 7. Соціологічне дослідження феномена моди (за працею Г. Зіммеля «Мода»). Солідарні і антагоністичні форми соціальної взаємодії. 8. Зіммель про природу і специфіку соціальних конфліктів 	2,3, 18, 21
	Л	4	<p><u>Тема 16.</u> В. Парето та політико-соціологічний неомакіавеллізм.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологічна концепція В. Парето. 2. Концепція еліт В. Парето. 3. Теорія «правлячого класу» Г. Моска: соціальний аспект 4. Теорія олігархізації Р. Міхельса та її соціальний аспект 	
	С	4	<p><u>Тема 16.</u> В. Парето та політико-соціологічний неомакіавеллізм.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логіко-експериментальний метод і його застосування в соціології В. Парето. 2. Ірраціоналістическій погляд В. Парето на природу людини. 3. Характеристики універсальних структур соціально-політичної організації за В. Парето 4. Мерітократична установка політичної теорії Моска. В. Парето і Г. Моска (порівняльний аналіз основних положень) 5. Внутрішньопартійна демократія і її переродження в олігархію за Р. Міхельсом 6. Розвиток традиції елітизму в рамках когнітивного простору сучасної політико-соціологічної теорії. 	2,3, 5, 11, 16

	ПЗ	2	<p><u>Тема 16.</u> Школа макіавеллізму у політичній соціології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення «політичного класу» Г. Моска 2. Детермінанти «політичного класу». 3. Концепція трансформації еліти за Г. Моска 4. Р. Міхельс про закономірності функціонування і розвитку політичних організацій 5. «Залізний закон олігархії»: особливості його дії в сучасному демократичному суспільстві 6. Засоби превентивної боротьби з олігархічними тенденціями 	2,3, 5, 11, 16
	Л	6	<p><u>Тема 17.</u> Зародження і перші етапи існування емпіричної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття емпіричної соціології та її співвідношення з теоретичною соціологією. 2. Європейська емпірична соціологія в XIX- поч. XX ст. 3. Американська емпірична соціологія з кінця XIX- поч. XX ст. 4. Соціологічні погляди П. Сорокіна 	
	С	4	<p><u>Тема 17.</u> Зародження і перші етапи існування емпіричної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки французької емпіричної соціології 2. "Політична арифметика" і соціально-статистичні дослідження до середини 19 ст. в Великобританії 3. Піонери масових соціальних обстежень в Великобританії 4. Державознавство, статистика і ранні соціальні обстеження у Німеччині 5. Роль Чикагської школи в соціології 6. Інституалізація емпіричної соціології. 	2,3,5, 17,21
	ПЗ	4	<p><u>Тема 17.</u> Зародження і перші етапи існування емпіричної соціології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Французька емпірична соціологія 2. Англійська емпірична соціологія 3. Німецька емпірична соціологія 4. Причини стрімкого розвитку емпіричної соціології в США на початку 20 ст. 5. Праця У. Томаса і Ф. Знанецького «Польський селянин в Європі та Америки» як начало емпіричної соціології 6. Соціологічний погляд П. Сорокіна на революцію і війну. 	2,3,5, 12, 17,21
	ПЗ	2	<u>Контрольна робота</u>	
	Л	6	<p><u>Тема 18.</u> Соціологічна думка в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протосоціологічні ідеї Київської Русі. 2. Соціокультурні процеси в Україні в XVII ст. – XIX ст. та їх роль розвитку національної свідомості 3. Формування національної академічної традиції в галузі соціології на початку XX ст. 4. Загальний стан радянської соціології до 1930-х років. 5. Рання українська радянська соціологія. 6. «Відлига» у вітчизняній соціології 1950 - 60 років. 7. Пізній радянський і пострадянський період розвитку вітчизняної соціології 	

	С	8	Тема 18. Соціологічна думка в Україні: історична ретроспектива Соціологічні погляди М. П. Драгоманова 2. Соціологічний плюралізм М.М.Ковалевського 3. Б. О. Кістяківський та некантіанська традиція в українській соціології 4. Принципи українського позитивізму 5. М. Грушевський у вітчизняній соціології	1, 4, 6,7, 10
	ПЗ	4	Тема 18. Соціологічна думка в Україні 1. Соціокультурні процеси в Україні в XVII ст. – XX ст. та їх роль розвитку національної свідомості 2. Ідеї українського позитивізму 3. Ідейні погляди на суспільство М. Драгоманова 4. Соціологічні погляди І. Франка 5. Соціологічна концепція М. Ковалевського 6. Соціологічна концепція Б. Кістяківського 7. Соціологічні погляди М. Грушевського 8. Соціологічна теорія М. Шаповала 9. Політична соціологія В. Липинського.	1, 4, 6, 7, 10
	СР	48	Написання курсової роботи	
Разом (годин)		330		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	20
2	Підготовка до практичних(семінарських) занять	64
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	12
4	Виконання індивідуальних завдань:	42
5	Інші види самостійної роботи: написання курсової роботи	48
	Разом	186

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом другого семестру студент здійснює опрацювання першоджерел, підготовку та захист презентації за темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.

У другому семестрі за навчальним планом студент виконує курсову роботу (вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому)
-------	---	------------------------------

		тижні)
1	<p><u>Другий семестр.</u></p> <p>1 В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію за темою реферату. Для виконання завдання необхідно виконати наступні завдання:</p> <p>1) Описати життєвий та творчий шлях видатної персони в історії соціології, за обраною темою реферату. 2) Описати соціально-історичні умови виникнення теорії, концепції, за обраною темою реферату. 3) Опрацювати першоджерела за обраною темою реферату та зробити їх конспект 4) Охарактеризувати основні соціологічні ідеї викладені в теорії, концепції за обраною темою реферату. 5) Вказати переваги та недоліки теорії, концепції, за обраною темою реферату 6) Описати вплив персони, теорії, концепції, за обраною темою реферату на подальший розвиток соціологічного знання.</p> <p>2 В межах індивідуальних завдань студент вивчає та конспектує хрестоматійний матеріал.</p>	<p>2-4</p> <p>5-6</p> <p>7-9</p> <p>10-12</p> <p>13-15</p> <p>2-15</p>
2	<p><u>Третій семестр</u></p> <p>1) Підготовка презентації за темами 2) Підготовка командних проектів за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Основні представники і базові концепції протосоціологічного періоду»; - «Соціальні ідеї суспільства від Середньовіччя до поч. XIX ст: порівняльна характеристика»; - «Зародження та становлення базових соціологічних теорій: загальна характеристика». 	<p>2-10</p> <p>4-6</p> <p>7-10</p> <p>11-15</p>
3	Підготовка курсової роботи з курсу.	2-15

Реферати

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	<p><u>Другий семестр.</u></p> <p>1 Етапи історичного розвитку соціологічної думки. 2 Концепція ідеальної держави Платона. 3 Платон про взаємодію суспільства та держави. 4 Етичний аспект аналізу соціальних зв'язків в працях Аристотеля. 5 Концепція оптимальної держави Аристотеля. 6 Вчення Аристотеля про суспільство та особистість. 7 Ідеї соціальної справедливості у ранньому Християнстві. 8 Соціальні ідеї Середньовіччя у європейських державах. 9 Концепція соціального порядку Фоми Аквінського.</p>	<p>2-3</p> <p>4-5</p>

	<p>10 Концепція двох міст Блаженного Августина. 11 Вчення утопістів про суспільство та особистість. 12 Порівняльний аналіз утопічних ідей Т.Мора і Т. Кампанелла. 13 Концепція доблесті Н. Макіавеллі. 14 Номіналістична доктрина Т. Гоббса. 15 Т. Гоббс про суспільний договір як засобі регулювання взаємодії людей. 16 Обґрунтування абсолютисткою влади держави -"Левіафана" 17 Соціально-етнічне вчення А.Сміта. 18 Поняття "духу законів" у соціальному вченні Ш. Монтеск'є. 19 Соціально-географічні ідеї Ш. Монтеск'є. 20 Ідея "природного права і суспільного договору" Руссо. 21 Вплив К. Сен-Симона на світогляд О.Конта. 22 Вчення К. Сен-Симона про науковий та суспільний прогрес. 23 Проблеми виховання в соціальної системі А. Сен-Симона. 24 Позитивна соціологія О. Конта 25 Соціальна статика та динаміка як розділи соціології О.Конта 26 Органістична соціологія Г.Спенсера 27 Теорія соціальної еволюції Г. Спенсера 28 К. Маркс як теоретик соціології конфлікту. 29 Класовий підхід К. Маркса та сучасність 30 Погляди К. Маркса та Ф. Енгельса на родину як соціальний інститут 31 Географічна школа в соціології 32 Расава-антропологічна школа в історії соціології. 33 Інстинктивізм як напрямок теоретичної соціології: концепція людини і суспільства З. Фрейда.</p>	<p>6-7 8-9 10-11 12-13 14-15</p>
2	<p><u>Третій семестр</u> 1. Соціологія виховання та освіти Е. Дюркгейма. 2. Соціологія девіантної поведінки Е. Дюркгейма. 3. «Психологія народів» В. Вундта і «соціологія» О. Конта: два альтернативні проекти створення спеціальної наукової дисципліни, покликаної вивчати явища суспільного життя. 4. Фрейд З. і проблема несвідомого (іраціонального) в соціології. 5. Психологічний напрям в соціології ХІХ – початку ХХ ст. 6. Теорія наслідування Г. Тарда. 7. Соціологічні ідеї А. де Токвіля у праці «Про демократію в Америці». 8. Соціологічні ідеї А. де Токвіля у праці «Старий порядок і революція». 9. Соціально-культурна традиція соціологічного аналізу громадянської активності. 10. «Соціальні питання» в дослідженнях європейських соціологів-емпіриків ХІХ ст. 11. Вчення П. Сорокіна про соціокультурну динаміку. 12. Наукова та педагогічна діяльність П.Сорокіна. 13. Ідейні погляди на суспільство М. Драгоманова. 14. Проблеми нації та держави в творчості В. Липинського. 15. Соціологічні аспекти діяльності М. Грушевського. 16. Соціологічні погляди І. Франка.</p>	<p>2-3 4-6 7-8 9-10 11-12</p>

	17. Соціологічна концепція М. Ковалевського. 18. Соціологічна теорія М. Шаповала. 19. Політична соціологія В. Липинського. 20. Соціологічна думка в Україні: історична ретроспектива 21. Розвиток і становлення емпіричної соціології в Україні.	13-15
--	--	-------

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В процесі викладання курсу використовуються наступні методи. Репродуктивний метод, який дозволяє студентам здобувати знання з історії соціології, слухаючи розповідь, лекцію, про розвиток соціологічної думки в хронологічному викладенні.

Частково-пошуковий, або евристичний метод дає змогу направити студентів на: самостійний пошук відповідей на поставлені проблемні питання шляхом звернення до першоджерел, що дозволяє студенту більш глибоко осмислити зміст важливих соціологічних ідей, теорій, концепцій.

Читання фрагментів першоджерел сприяє розвитку самостійного та критичного соціологічного мислення. Цей вид роботи передбачає підготовку письмових або усних (за вибором викладача) відповідей на запитання за фрагментами текстів класиків соціологічної думки; на виконання індивідуального завдання, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, знаходить відповідь на певне питання; на підготовку презентації – виступ перед аудиторією, що використовуються для представлення певних звітів про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів; на виконання курсової роботи метою якої є: поглиблене вивчення однієї з тем курсу, аналіз освітленості теми в науковій літературі; опис особливостей цієї теми, значущості як для розвитку соціологічної думки в цілому, так і для сучасності.

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотують нову інформацію у власні конспекти.

Проблемні лекції – лекції, що містять елементи стимулювання пізнавальної, дослідницької та творчої діяльності студентів. Нові знання отримуються в ході розв'язання певного проблемного завдання.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді

інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Дискусії та «мозковий штурм» як елементи лекційних та практичних занять стимулюють розумову активність студентів, сприяють глибшому засвоєнню вивченого матеріалу.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з презентаціями. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Під час семінарського заняття обов'язково за кожною темою оцінюються рівень знань студентів за допомогою тестових завдань та письмової самостійної роботи на знання основних понять за темою. На семінарському Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Написання реферату – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план реферату або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою (не менше трьох), студент реферує зміст наукових джерел таким чином, аби розкрити зміст питань або дати відповідь на поставлені питання. Обсяг реферату – до 10 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері або написаних власноруч. Реферат оформлюється згідно існуючому в університеті стандарту. Реферат зачитується або його основний зміст доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Виконання курсової роботи, метою якої є: поглиблене вивчення однієї з тем курсу, аналіз освітленості теми в науковій літературі; опис особливостей дослідження з цієї теми в нашій країні та за кордоном; виявлення практичної значущості соціологічних досліджень з цієї теми. У ході написання роботи студент повинний вирішити наступні завдання: навчитися самостійно підбирати літературу за темою; самостійно сформулювати план роботи; аналізувати літературні джерела; знаходити матеріали, що відповідають логіці його наукового пошуку; з'ясувати актуальність теми дослідження, запропонованої в курсовій роботі і розробленість її в наукових працях вітчизняних і закордонних авторів; навчитися строго й аргументовано викладати основні ідеї різних авторів, підкреслюючи їхні переваги і недоліки; навчитися підводити підсумки за розділами і формулювати висновки; у процесі захисту курсової роботи продемонструвати свої знання за темою, здатність аргументовано

аналізувати цінність різних теоретичних підходів; визначити практичну значимість досліджень з даної теми і її зв'язок із процесами і явищами, що відбуваються в країні.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену або шляхом накопичення балів за поточним контролем по змістовним модулям. Крім того в межах курсу виконується курсова робота.

Залік – тестові завдання за темами першої частини курсу та представлення реферату у вигляді презентації.

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

Контрольні питання з курсу до екзамену.

1. Історія соціології її об'єкт, предмет і функції.
2. Визначення наукової школи, види. Роль наукової школи в історико-соціологічному пізнанні.
3. Поняття протосоціологічних ідей. Періодизація світової соціологічної думки.
4. Особливості розуміння соціального світу Платоном.
5. Особливості античної соціальної думки. Соціально-політичні ідеї Аристотеля.
6. Соціальна структура суспільства за Аристотелем.
7. Схожість і відмінності ідей про соціальну структуру суспільства Платона і Аристотеля.
8. Середньовіччя як історична епоха. Соціальна доктрина А.Августина.
9. Середньовіччя як специфічний тип культури. Ідея соціального порядку Ф. Аквінського.
10. Відродження як історична епоха. Соціально-історичний зміст ідей утопістів.
11. Соціально-політичні погляди в праці «Державець» Н. Макіавеллі. Сутність макіавеллізму.
12. Особливості соціальної думки Нового часу.
13. Держава як соціально-політичний інститут в працях Т. Гоббса.
14. Теорія суспільного договору Дж. Локка.
15. Соціально-політичні погляди Дж. Локк.
16. Подібність і відмінність ідей «суспільного договору» Т. Гоббса і Дж.Локка.
17. Просвітництво як історична епоха. Проблема громадянського суспільства в німецькому ідеалізмі.
18. Особливості французького Просвітництва. Соціально-політичне вчення Ш. Л. Монтеск'є.
19. Соціальні концепції Ж.- Ж. Руссо.
20. Етапи становлення емпіричної соціології.
21. Соціально-інституційні передумови виникнення соціології.
22. Соціально-теоретичні передумови виникнення соціології.
23. Соціологічні погляди А. Сен-Симона

24. Позитивізм як обґрунтування науки
25. О.Конт щодо класифікації наук.
26. О.Конт про методи соціології.
27. Соціальна статика або проблема соціального порядку за О. Контом.
28. Соціальна динаміка. Праця О. Конта «Дух позитивної філософії»
29. Вчення О.Конта щодо стадії розвитку людського суспільства.
30. Основні риси соціологічної системи Г. Спенсера.
31. Вчення К.Маркса і Ф.Енгельса про суспільно-економічної формації.
32. Концепція класів, класової боротьби в працях К.Маркса і Ф.Енгельса.
33. Ф.Енгельс про походження сім'ї, приватної власності і держави.
34. Емпіричні дослідження Ф.Енгельса про стан робітничого класу.
35. Особистість і суспільство в працях К. Маркса. Ф. Енгельса.
36. Теорія соціального розвитку К. Маркса.
37. Поняття натуралізму в соціології
38. Основні принципи органістичного підходу до суспільства
39. Поняття і принципи соціального дарвінізму.
40. Расово-антропологічна доктрина в соціології. Основні представники напрямку.
41. Принцип географічного детермінізму в соціології. Основні представники напрямку.
42. Соціально-історичні та теоретичні основи психологічного напрямку.
43. Психологічний еволюціонізм в соціології. Особливості концепції Л. Уорда
44. Інстинктивізм в соціології: поняття, принципи існування.
45. Групова психологія і її різновиди (В. Вундт, Г. Лебон)
46. Основні ідеї теорії наслідування Г. Тарда

Семестр 3.

1. «Соціологізм» Е. Дюркгейма як методологія наукового дослідження суспільства.
2. Праця Е. Дюркгейма «Соціологія і соціальні науки». Предмет, структура та функції соціології.
3. Правила вивчення «соціальних фактів» за працями Е. Дюркгейма
4. Суспільний поділ праці та ідея солідарності в соціологічній концепції натуралізму Е. Дюркгейма.
5. Розробка Е. Дюркгеймом проблем соціології моралі і релігії.
6. Соціологічні дослідження Е. Дюркгеймом проблем самогубства.
7. «Розуміюча» соціологія М. Вебера
8. Вчення М. Вебера про типи панування.
9. Теорія «соціальної дії» М. Вебера.
10. Принцип раціональності та теорія капіталізму М. Вебера
11. Соціологічні погляди Ф. Тьоніса.
12. Типологія соціальних форм Ф. Тьонісу (праця «Спільнота і суспільство»).

13. Формальна соціологія Г. Зіммеля.
14. Соціально-політичні погляди В. Парето.
15. Концепція циркуляції еліт В. Парето.
16. Політико-соціологічний неомакіавеллізм Г. Моска і Р. Міхельса.
17. Соціологічні емпіричні дослідження XIX - поч. XX століття в Європі.
18. Американська емпірична соціологія початку XX ст. Чиказька соціологічна школа.
19. П. Сорокін про соціокультурну динаміку.
20. Наукова та педагогічна діяльність П.Сорокіна.
21. Концепція П. Сорокіна про соціальні зміни.
22. Структура і завдання соціології за Ф. Знанецким.
23. Основні соціологічні погляди в праці У. Томаса і Ф. Знанецького «Польський селянин в Європі і Америці».
24. Протосоціологічні ідеї часів Київської Русі
25. Соціоетальна проблематика та протосоціологія Козацької доби
26. Специфіка протосоціології Г. Сковороди
27. Вітчизняні соціокультурні процеси XVII - кінця XVIII ст., їх вплив на національну свідомість
28. Українське духовне відродження XIX ст. і початок формування національної академічної традиції в соціології.
29. Біографічні особливості та соціологічні погляди М. Драгоманова
30. Соціологічна творчість І. Франка
31. Соціологія як наука за Б. Кістяковским.
32. Соціологічні погляди М. С. Грушевського
33. Соціологічна концепція М.М. Ковалевського
34. Українські соціологічні пошуки в еміграції
35. Позитивізм та марксизм в українській соціології
36. Загальний стан радянської соціології в 1930-х років.
37. Рання українська радянська соціологія.
38. «Відлига» у вітчизняній соціології 1950 - 60 років.
39. Пізній радянський період розвитку вітчизняної соціології
40. Пострадянський період розвитку вітчизняної соціології
41. Провідні соціологічні центри України та інституціоналізація соціології
42. Стан та розвиток соціологічної теорії в сучасній Україні

2.Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань, ведення конспектів лекцій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів та практичні навички, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення одного або кількох змістових модулів. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу,

відповідь на проблемне питання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Перевірка лекційного конспекту – проводиться в рамках практичного заняття, присутність на лекції і ведення конспекту може оцінюватися в балах та враховуватися у кумулятивній оцінці.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проекту передбачає командну або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення презентації за допомогою мультимедійного обладнання в присутності викладачів кафедри.

Мета проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та уміння використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві.

Індивідуальний проект виконується за персональною темою. Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (2-3 студента). Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

Курсова робота – індивідуальне завдання, виконання якого спрямовано на отримання вмінь та навичок щодо систематичного збирання теоретичного матеріалу, його аналізу, творчого осмислювання, логічного впорядкування. Курсова робота на носить реферативний характер та вчить формулювати план або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь, здійснювати бібліографічний пошук, звертатися до першоджерел, використовуючи бібліотечні фонди або інтернет-ресурси, формулювати висновки, пропозиції з предмету дослідження. Курсова робота допомагає студентові системно показати теоретичні знання з вивченої дисципліни, оволодіти первинними навичками виконання та оформлення результатів дослідної роботи. Виконання курсового проекту регламентується відповідними стандартами.

Орієнтовні теми курсових робіт:

- 1) Позитивна соціологія О. Конта
- 2) Українські соціологічні пошуки в еміграції на початку ХХ століття
- 3) Соціально-політичні погляди В. Парето
- 4) Правила соціологічного метода и особливості «позитивної» методології Е. Дюркгейма.
- 5) Соціально-політичні принципи нації та держави в творчості В. Липинського.
- 6) Німецька класична соціологія ХІХ - поч. ХХ ст.
- 7) Концепція соціальної солідарності Е. Дюркгейма
- 8) Розуміюча соціологія М. Вебера
- 9) Географічна школа в соціології
- 10) Розвиток революційно-демократичних ідей в українській соціології кінця ХІХ початку ХХ ст.
- 11) Теорія соціальної дії М. Вебера.
- 12) Органістична соціологія Г. Спенсера
- 13) К. Маркс як теоретик соціології конфлікту.
- 14) Ідеї позитивної соціології А. де Сен-Симона.
- 15) Соціологія релігії М. Вебера
- 16) Соціальна демократія А. де Токвіля.
- 17) М. Вебер про роль духовних чинників в історії людства.
- 18) Теорія соціальної організації. Бюрократична модель організації М. Вебера

- 19) Теорія розвитку суспільства в працях Г.Спенсера і К.Маркса
- 20) Чиказька соціологічна школа: етапи розвитку і становлення
- 21) Психологічний напрям в соціології ХІХ – початку ХХ ст.
- 22) Психологія натовпу у роботах Г.Тарда та Г.Лебона.
- 23) Концепція соціальної мобільності П. Сорокіна
- 24) Соціальна структура суспільства Ф.Тьоніса
- 25) Соціально-політичні погляди М. Драгоманова.
- 26) Політична соціологія М. Вебера
- 27) Класовий підхід К. Маркса та сучасність
- 28) Теорії суспільного життя В. Липинського і Д. Донцова.
- 29) Проблеми девіації в соціології Е. Дюркгейма
- 30) Теорія соціальної організації. Бюрократична модель організації М.Вебера
- 31) Теорія розвитку суспільства в роботах Г.Спенсера і Е.Дюркгейма
- 32) Соціальна демократія А. де Токвіля.
- 33) М. Вебер про роль духовних чинників в історії людства.
- 34) Вебер про критерії соціального розшарування і соціальну нерівність.
- 35) Внесок Г. Зіммеля в теоретичну соціологію.
- 36) Категорії Gemeinschaft и Gesellschaftу концепції Ф. Тьоніса
- 37) Соціологічні погляди Г. Тарда.
- 38) «Соціальні питання» в дослідженнях європейських соціологів-емпіриків ХІХ ст.
- 39) Соціологія виховання та освіти Е.Дюркгейма.
- 38) Соціально-політичні погляди М. Драгоманова.
- 39) Соціально-політичні принципи нації та держави в творчості В. Липинського
- 40) Соціологічні погляди М. Грушевського.

2.Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання тестів, самостійних робіт, індивідуальних завдань, командних та індивідуальних проєктів, презентацій, оцінки засвоєння базових понять за темами курсу.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, виконання тестових завдань, оцінки під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення змістовного модулю. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на тестові завдання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовуватися викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Перевірка словника базових понять – проводиться в рамках практичного заняття.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проєкту передбачає командну або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення презентації за

допомогою мультимедійного обладнання.

Ціль проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та умінь використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві. Індивідуальний проект виконується за персональною темою.

Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (2 люд.)
Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 2. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

(2 семестр)

Контрольні роботи (тестові за темами)	МКР	Індивідуальні завдання (проекти)	Іспит	Сума
50	10	20	20	100

Таблиця 2. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для іспиту

(3 семестр)

Контрольні роботи (тестові за темами)	МКР	КР	Індивідуальні завдання (проекти)	Іспит	Сума
50	10	20	10	10	100

Таблиця 3. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Рейтинг ва Оцінка, бали	Оцінка а ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні;	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

			- вміння вирішувати складні практичні задачі.	
82-89	В	Добре	- Глибокий рівень знань в обсязі об'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання містять певні неточності;
75-81	С	Добре	- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі.	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	Д	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі.	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
0-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач

35-59	FX (потрібно додатково вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	F (потрібно повторення вивчення)	Незадовільно		- Повна відсутність значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) сілабус
- 2) робоча програма навчальної дисципліни
- 3) навчальний контент (конспект або розширений план лекцій);
- 4) плани семінарських занять
- 5) завдання для самостійної роботи студентів
- 6) питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів
- 7) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 8) сайт кафедри: <http://web.kpi.kharkov.ua/sp/metodichni-materiali/>
<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/054-sotsiologiya-bakalavr-2/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Історія української соціологічної думки : навчальна біографічна енциклопедія / За наук. ред. В. М. Пічі. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 336 с. URL: http://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Istoriia-Sotsiologichnoi-dumky-Ukrainy.pdf
2	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
3	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/2/соціологія%202.pdf
4	Гансова Е. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ - початку ХХ століть в Україні. Навч. посібник. Одеса, 2000. 64 с.
5	Історія соціології: навчальний посібник / За ред. І.П. Руценка. Х.: ТОВ «ПланетаПрінт», 2017. 442 с.
6	Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 526 с.
7	Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 2. Спогади інтерв'ю статті. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 345 с.
8	Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с
9	Мід Дж. Самість// Дух, самість і суспільство. К., 2000 С. 123-206.
10	Грушевський М. Початки громадянства: генетична соціологія. Київ: Наукова думка, 1997. 234 с.
11	Історія соціології (у 2-х кн.): навчальний посібник / О. А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. К. : КНЕУ, 2017. 279 с. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах.- Київ: Наш формат, 2020. 448 с
12	Смелзер Н. Дж. Проблеми соціології. Георг-Зімелівські лекції, 1995 / Перекл. з англ. В. Дмитрук. Львів: Кальварія, 2003. 128 с.
13	Захарченко М., Погорілий О. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). Київ, 1993.336 с.

Додаткова література

14	Поппер К. Злиденність історизму. Київ: «АБРИС», 1994. 192 с.
15	Руценко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ. 2020.436с.
16	Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок (Путівник портретною галереєю Інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В.Ворони. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 301 с.
17	Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття. Навч. посібник. К.: Либідь, 1996. 224 с.
18	Ручка А., Танчер В. Курс історії теоретичної соціології. Київ, 1995. 223 с.
19	Історія та теорія соціології: навчальний посібник / укладач С.Л. Катаєв. Запоріжжя: КПУ, 2009. 196 с.
20	Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця. Київ: Дніпро, 1988. 209 с.
21	Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. Київ: Юніверс, 2004. 392 с
22	Вебер М. Господарство і суспільство: нариси соціології розуміння. Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2012. 1112 с
23	Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ: Основи, 1998.

	534 с.
24	Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Наш формат, 2018. 216 с.
25	Козеллек Р. Минуле майбутнє. Про семантику історичного часу. Київ: Дух і літера, 2005. 317 с.

Словники та енциклопедичні видання:

1. Соціологічна енциклопедія / Укладач В.Г.Городяненко – К.: Академвидав, 2008. – 456 с.
2. Словник з соціології / Рущенко І.П., Соболев В.О. – Х., 1998;
3. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / Уклад: В.І. Волович, В.І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін.; Під заг. ред. В.І. Воловича. – К., 1998;
4. Соціологія: словник термінів і понять. – К.: Кондор, 2006. – 372 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/SOCIOLOGIA_SL_2006.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ:

- 1 Академія української преси. URL:<http://www.aup.com.ua/en/mainen/>
- 2 Архів журналу «Соціологія: теорія, методи, Маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/archive/>
- 3 Інститутсоціології НАН України. Видання. Соціальні виміри суспільства URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/>
- 4 International Sociology: SAGE Journals. URL: <https://journals.sagepub.com/home/iss>
- 5 Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
- 6 Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність». URL:<http://medialiteracy.org.ua/>
- 7 Соціологічна асоціація України. URL:<http://www.sau.kiev.ua/>
- 8 Соціологічна група «Рейтинг». URL: <http://ratinggroup.ua/>
- 9 SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>
- 10 Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
- 11 Центр соціальний моніторинг. URL: <https://smc.org.ua/>
- 12 Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, публікації URL: <https://idss.org.ua/public>
- 13 Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
- 14 Верховна Рада України: // www.rada.gov.ua
- 15 Національний інститут стратегічних досліджень // www.niss.gov.ua
- 16 Журнал «Sociumas». URL: <http://www.sociumas>.